

ГЕНДЕР В ПОЛІТИЦІ: ЖІНКИ-ЛІДЕРКИ В УКРАЇНІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Аналізуються можливості для самовизначення та самореалізації чоловіків і жінок у політиці.

Ключові слова: гендер, гендерна рівність, громадянське суспільство, жінка-лідерка.

Abstract

Opportunities for self-determination and self-realization of men and women in politics are analyzed.

Keywords: gender, gender equality, civil society, woman-leader.

Вступ

Протягом останніх десятиліть в українському суспільстві відбуваються суттєві зміни у осмисленні та легітимації гендерних відносин, постійно робляться кроки по запровадженню інституційного механізму забезпечення гендерної рівності. Успішне впровадження і регулювання гендерних відносин у суспільстві передбачає утвердження цінності гендерної рівності як у суспільстві загалом, так і різних його інституціях зокрема. Це, насамперед, недопущення гендерної дискримінації, забезпечення рівної участі жінок і чоловіків у прийнятті суспільно важливих рішень (у першу чергу, у сфері політики) тощо. Демократичне суспільство повинно надавати жінкам і чоловікам рівні можливості брати участь в усіх сферах життя, у тому числі, і в доступі до владних повноважень.

На національному рівні гендерна рівність гарантована, передусім, Конституцією України, Кодексом законів про працю України, а також окремим Законом України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Проте на практиці для завоювання місця у політиці жінкам лідерам часто потрібні надзусилля, або необхідно володіти більшими ресурсами, ніж чоловікам. Тобто певна дискримінація існує. Одним із механізмів надання доступу жінок до вищих щаблів влади є застосування гендерних квот. Більшість країн ЄС прийняли партійні квоти, які надають можливість жінкам долати бар'єри доступу до політики [1].

Результати дослідження

Роль жінки у суспільстві являє собою суперечливе питання, яке цікавить людство протягом усієї історії його існування. Сьогодні входження жінок у політику актуалізує вивчення гендерних основ її функціонування, а, отже, і такого іміджу, який будується на рисах жінки-лідера, оскільки сьогодні політика все більше має жіноче обличчя. В сучасних умовах проблема формування жінки як політичного лідера набула важливого як політичного, так і практичного значення, тому її вивчення є актуальним. Політика стає все більш поширеною професією і важливим видом діяльності, які залучають все більшу кількість людей до свого кола. Природно, що жінки вибирають політичну діяльність, оскільки мають відповідною освітою, знаннями, амбіціями, бажанням реалізувати свої можливості на складному політичному поприщі [2].

Результати опитування, проведеного Соціологічною групою «Рейтинг» протягом 21-25 лютого 2020 року, продемонстрували, що у відносній більшості українці вважають, що жінки достатньо представлені у різних суспільних сферах. Попри це, майже 40% опитаних переконані, що жінок замало представлено у політиці, 30-35% – вважають, що їхнє достатньо в правоохоронних органах та науці, 26% – в армії, 19% – в бізнесі. Натомість близько третини опитаних вважають, що жінок забагато представлено у таких сферах, як медицина, та освіта. Цікаво, саме жінки, а не чоловіки, частіше зазначали про недостатню представленість жінок у силових органах, політиці, науці та бізнесі [3].

Наприкінці минулого року було підписано новий виборчий кодекс, який передбачає впровадження гендерних квот на рівні 40%. Це означає, що у кожній п'ятірці партійного списку мають бути як

мінімум 2 жінки та 2 чоловіка, а останнє "вільне" місце — на вибір. Квота існувала і раніше, з 2015 року. Але тоді вона була меншою — 30%, та необов'язковою. Її недотримання ніяк не карали, але стимулювали фінансово: якщо квоту було збережено, партія отримувала додаткове фінансування з бюджету. Тепер квота є обов'язковою: партіям, де квоту не збережено, відмовляють у реєстрації [4]. Парламенти, де жінок більше 40%, частіше приймають рішення, які сприяють інклюзивності, подоланню бідності, мінімізації екологічних ризиків і "якісному" економічному зростанню.

Важливим засобом впливу міжнародних організацій на функціонування жіночого руху в Україні є сучасні інформаційно-комунікативні технології, адже завдяки Інтернету сьогодні в жінок з'явилася можливість відкритого спілкування, обміну досвідом з певної проблематики.

Висновки

Таким чином, узагальнюючи результати, можна стверджувати у 2019 році Україна піднялася в рейтингу за індексом гендерної рівності з 65-го (2018) на 59-те місце. Належні кроки для забезпечення гендерної рівності в усіх сферах є вимогою ратифікованих державою Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW), Пекінської декларації, Угоди про асоціацію з ЄС та прийнятої Державної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2020 року [1].

Найкраща ситуація з рівними можливостями в Україні спостерігається у сфері освіти: за цим показником країна 26-та у світі. А найгірший результат у галузі політики — 105-та сходинка. Першу п'ятірку рейтингу склали Ісландія, скандинавські Норвегія, Швеція і Фінляндія, а також латиноамериканська Нікарагуа. Останні місця посідають Ірак, Пакистан і Ємен. У 2017 році Україна посідала 61-ту сходинку цього рейтингу[5]. Це демонструє, що політика залишається сферою, часто недоступною для жінок через безліч перешкод — від гендерних стереотипів до відсутності сприятливої державної політики [6].

Жінка і чоловік є різними, їх підходи до розв'язання суспільно-політичних проблем відрізняються, що робить прийняття рішень всебічним і обґрунтованим. Для того, щоб чоловіки та жінки мали рівні можливості, закони мають жінок на перших етапах демократизації відносити додатково підтримувати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Марценюк Т. Система формування і реалізації гендерної політики в Україні. 2015. *Міжнародний центр перспективних досліджень* (МЦПД). URL: http://www.icps.com.ua/assets/uploads/files/gender_block_editfinal.pdf
2. Економіка інноваційної діяльності підприємств. *Соціологія, політологія, право*. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/8306/1/NRMSE2017_V3_P563-564.pdf
3. Роль жінок в українському суспільстві. (березень 2020). URL: http://ratinggroup.ua/research/ukraine/rol_zhenschin_v_ukrainskom_obschestve.html
4. Рубрика все по полицках (жовтень 2020). URL: <https://rubryka.com/article/politics-women/>
5. Українська правда. 12.2018. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/12/18/7201605/>
6. Гендерна рівність-пропагувати не можна мовчати (квітень 2020). URL: <https://uaculture.org/texts/gendernarivnist-propaguvaty-ne-mozhna-movchaty/>

Пудова Анна Євгенівна – студентка групи МР-19МС, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Науковий керівник: **Денисюк Світлана Георгіївна** – доктор політичних наук, професор кафедри суспільно-політичних наук, проректор з науково-педагогічної роботи і соціальних комунікацій Вінницького національного технічного університету, Вінниця, e-mail: denisyuk@vntu.edu.ua

Anna E. Pudova – student of the Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Supervisor: **Svitlana G. Denysiuk** – Doctor of Political Sciences, Professo of the Department of Social and Political Sciences, Vice-Rector for Scientific and Pedagogical Work and Social Communications of Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: denisyuk@vntu.edu.ua